

Politikkens virkelighet i primetime tv-drama

AUDUN ENGELSTAD

Abstract

Denne artikkelen ønsker å diskutere hvordan politiske forhold og sakskomplekser fremstilles i tv-dramatikk, belyst gjennom en analyse av tv-seriene *The West Wing*, *Ved kongens bord* og *Kronprinsessan*. Tv-dramaet, med sine lange handlingslinjer og ensemblesammensetning, har mulighet til å utvide handlingsuniverset og nyansere relasjoner og bakgrunnsforhold, på en helt annen måte enn det filmen har. På den annen side skal tv-dramaet fremdeles etterleve krav om at handlingen skal ha en progresjon og at konfliktene levendegjøres. Dette leder til noen dilemmaer forbundet med presentasjon av utøvelse av politikk i dramatisk sammenheng. På den ene side har man politikkenes virke, som ofte er preget av formelle prosedyrer, omfattende dokumenter, lange møter, innfløkte diskusjoner, lang saksgang og ubestemmelig tidshorison. På den annen side har man dramatikkens krav til klare handlinger, sterke viljer, tydelig konflikter, og stigende spenning.

Keywords: populærkultur, tv-serie, dramaturgi, melodrama, politikk i drama, kvinnelige politikere

Introduksjon

Drama handler om mennesker som utfører handlinger. Gjennom handlinger anskueliggjøres egne og andres interesser og forpliktelser, og disse danner grunnlag for konflikter og valg, som igjen resulterer i nye handlinger. Denne grunnleggende ideen om dramaets kjerne ble fremmet allerede av Aristoteles i hans *Om diktekunsten*. I dag er de aristoteliske ideene særlig fremtredende i mainstreamfilmen, og også i tv-dramaet (slik vi kjenner det etter at fjernsynsteatret ble avvirket). Mainstreamfilmen og tv-dramaet har dyrket en fortelleform der handling og karakter danner den viktigste inngangen til hvordan historien skal forstås og oppleves av publikum. Orienteringen mot handling og karakter fremmer fortellinger som umiddelbart er lette å tilegne seg, med hensyn til hvilke mål som skal oppnås i løpet av handlingen, hva slags konflikter som gjør seg gjeldende, og hvilken funksjon karakterene har i forhold til hverandre og til handlingen. Dette danner grunnlaget for fortellekonvensjoner som er med på å gjøre mainstreamfilmen og tv-dramaet til medrivende, i betydning at det er lett for publikum å engasjere seg i det som foregår.

Men orienteringen mot handling og karakter innebærer at erfaringer forankres i det personlige fremfor det kollektive. Her har riktignok tv-dramaet et fortrinn ved at fortellingen løfter frem et helt ensemble av mer eller mindre likestilte karakterer. Men likefullt, vektleggingen av handling og karakter har som konsekvens at erfaringer privatiseres og at det er de emosjonelle sidene ved konfliktene som betones. Denne fortel-

leformen har blitt anklaget for at fremstillinger av sammenhenger forenkles unødvendig, og at erfaringer og konflikter forflates. Og det er en fortelleform som naivt ser verden gjennom enkeltindividet.

Det er på denne bakgrunn at populærkulturen, særlig slik den kommer til uttrykk gjennom mainstreamfilmen og tv-dramaet, har blitt kritisert for at den ikke evner å vise frem komplekse prosesser, strukturelle mekanismer og institusjoners virke. I en nå klassisk artikkel om melodrama skriver Thomas Elsaesser: "The persistence of melodrama might indicate the ways which popular culture has not only taken note of social crises and the fact that the losers are not always those who deserve it most, but has also resolutely refused to understand social change in other than private contexts and emotional terms."¹ Brian Neve plasserer seg i forlengelsen av Elsaesser når han i sin gjennomgang av et større antall amerikanske "presidentfilmer" konkluderer med at "neither film nor other forms of popular culture seem to have the power to provide effective models of political participation or action."² Neve hevder at tidligere filmer til en viss grad var mer orientert mot å sette dagsorden, mens på 90-tallet preges filmene av en økende grad av mistro til hele det politiske systemet. Denne type kritisk tilnærming til populærkulturen, som sitatene av Elsaesser og Neve uttrykker, kan ses som en forlengelse av Frankfurterskolens elitepregete kulturforståelse. Denne forståelsen har dannet utgangspunktet for den dominerende holdningen til populærkulturelle uttrykk som forflatende i forhold til samfunnsanalyse.

Nettopp melodrama er det dominerende modus i tv-serier, med en orientering mot det nære og intime. Og langt på vei vil mainstreamfilmens fortellemessige betingelser være operative for tv-serier også, rett og slett fordi de oppfattes som normdannende. Formidling av handling og emosjoner er premissene alle dramaer som skal nå ut til et stort publikum baserer seg på. Med utgangspunkt i sitatene fra Elsaesser og Neve kan vi spørre om enhver konflikt fremstilt i et tradisjonelt dramaformat iverkelig vil dreie seg om enkeltpersoners skjebne, eller er det mulig å plassere disse inn i noen større strukturelle rammer og fremdeles ivareta dramaets behov for narrativ fremdrift og nærhet til karakterenes personlige konflikter?

Nettopp tv-dramaet har *et potensial* (som må forløses) til å vise sammensatte sammenhenger. Tv-dramaet, med sin lange tidslinje og handlingen bygd rundt et karakterensemble, åpner opp for et mangfold av perspektiver som samlet sett utgjør et sammensatt bilde. Gjennom bruken av linjedramaturgi kan tv-dramaet tillate seg å bruke tid på forklarende eksposisjon, uten at dette er til hinder for fremdriften av handlingen, fordi eksposisjonen kan spres på korte scener gjennom hele serien. Dessuten har vi når det kommer til fjernsynsfortellinger en større toleranse for det langsomme enn det som gjelder for filmen. Linjedramaturgi åpner også for at avgjørende hendelser kan belyses gjennom liknende situasjoner, og på den måten utvide betydningen av det som skjer.

Det ligger derfor til tv-dramaet *en mulighet* til å være tematisk utforskende i mye større grad enn det som tradisjonelt gjelder for filmen og annen populærkultur. Samtidig er tv-mediet arenaen for det nære, intime og personlige, og det følger at dette er vesenstrekk ved tv-dramaet også. Med andre ord, tv-dramaet er forankret i populærkulturen, og som drama er tv-dramaet først og fremst orientert mot å fortelle historier om karakterer i handling. Men samtidig har tv-dramaet egenskaper som gjør at den kan være overskridende i forhold til populærkulturens begrensninger, ved å vise frem det komplekse og sammensatte og tvetydige. Tv-dramaet på sitt beste kan være *både* emosjonelt medrivende og begivenhetsrik *samtidig* som den også er tematisk fordypende og undersøkende.

Populærkulturen er uovertruffen i å skildre liv og død, kjærlighet og hat, håp og fortvilelse. Politikk, derimot, som er med på å definere rammene for hvordan livet vårt er ordnet, og som angår viktige verdispørsmål vi forholder oss til, men som vi har delegert til andre til å ta seg av, det er et krevende område å presentere i dramatisk sammenheng. Politikken virke er ofte preget av formelle prosedyrer, omfattende dokumenter, lange møter, innfløkte diskusjoner, lang saksgang og ubestemmelig tidshorison. Dramatikk har derimot krav til klare handlinger, sterke viljer, tydelig konflikter, og stigende spenning. Dette gjør politikk til en krevende setting for drama.

Man kan derfor spørre seg om hva slags vilkår politikken har innenfor dramaformatet. På hvilken måte er det mulig å fremstille politiske prosesser og politisk saksinnhold i en tv-serie, samtidig som man ivaretar dramaets krav til handling? Dette problemfeltet skal belyses gjennom en analyse av tre dramaserier som alle har politisk virke som en sentral del av handlingen: *Ved kongens bord* (NRK, 2005), *Kronprinsessan* (SVT, 2006) og de to første sesongene av *The West Wing* (NBC, 1999-2006).

De tre seriene aktualiserer flere forhold knyttet til politikk i dramatisk format. For det første illustrerer de tydelig to forskjellige politiske systemer (skandinavisk parlamentarisme og amerikansk presidentstyre). For det andre er selve politikken, det vil si det politiske saksinnholdet, også presentert på en annen måte i *Ved kongens bord* og *Kronprinsessan* enn i *The West Wing*. Og for det tredje gir serieformatet forskjellige rammer for handlingen i de tre seriene. Men det er også enkelte krysningspunkter mellom de tre seriene. Det mest fremtredende er at så mye av handlingen foregår i korridorene og kontorene der politikken strategiske virksomhet foregår, med rådgivere og embedsverk i nøkkelroller, mens svært lite av handlingen angår de folkevalgte organer (Stortinget, Riksdagen, Senatet) eller selve befolkningen. Et av de viktigste spørsmålene som melder seg i denne artikkelen er i hvilken grad de tre tv-seriene har prøvd å gi et bilde av vilkårene for politikken i praksis og politiske institusjoners virke, eller om handlingen orienterer seg mot skandaler, emosjonelle konflikter og dramatiske hendelser.

Politikk i dramaformat

The West Wing strakk seg over 7 sesonger, med til sammen 155 episoder, og med et bredt ensemble presentert. Serien gikk på network-kanalen NBC, og de første fire sesongene var det opphavsmannen Aaron Sorkin som skrev de aller fleste episodene. Det er relativt allment kjent at da Aaron Sorkin planla *The West Wing*, sammen med produsent John Wells og Thomas Schlamme, var tanken at presidenten selv bare skulle opptre i omtrent hver fjerde episode. Det var selve staben i Det hvite hus som var Sorkins interesse. Etter hvert kom han til at presidenten allikevel skulle være med i alle episodene som det samlende midtpunkt. Denne endringen gikk imidlertid ikke utover den opprinnelige ideen. Foruten presidenten selv er det minst fem sentrale medlemmer av presidentens stab som bærer handlingen, i tillegg til et stort utvalg personer som innehar forskjellige typer roller knyttet til Det hvite hus og presidentens familie.

Flere av karakterene har sterke likhetstrekk med virkelige personer som har gjort seg bemerket i Det hvite hus som Clintons medhjelpere – og som siden også har blitt prominente politiske kommentatorer (George Stephanopoulos, Dee Dee Meyers, Paul Begala) – men Sorkin selv avviser at den type likheter er noe annet enn tilfeldigheter.³ Det som i alle fall er tilfellet, er at Dee Dee Meyers (Clintons presseansvarlig) og Patrick Caddell (som utarbeidet meningsmålinger for Carter) og andre Washington-insidere (både demokrater og republikanere) har blitt trukket inn som konsulenter for serien, og

at Sorkin regelmessig var i kontakt med stabsmedlemmer for å få ideer til nye plot og for å få tilbakemeldinger på utkast. Meyers og Caddell står som prosjektkonsulenter for hele første sesong, og har også bidratt med å skrive enkelte av episodene. I andre sesong ble også tidligere Reagan-medarbeider Marlin Fitzwater trukket inn som konsulent.

De to skandinaviske seriene er temmelig like hverandre, og det er nærliggende å tro at de til dels baserer seg på samme materiale. De har nok også latt seg inspirere av *The West Wing*, men denne serien er igjen nokså forskjellig fra de to. *Ved kongens bord* er en sekseepisoders miniserie, som i all hovedsak fokuserer på helseminister Tove Steen, og med en handling som strekker seg over omtrent et år. *Kronprinsessan* er en fireepisoders miniserie med miljøvernminister Charlotte Ekblad i sentrum av begivenhetene. I begge seriene møter vi en ung kvinne med familie som uventet blir tilbudt en post i henholdsvis den norske og den svenske regjeringen.

Ved kongens bord ble sendt på NRK våren 2005. Bak serien står den erfarne regissøren og manusforfatteren Leidulv Risan sammen med journalist Nina Sandås, mens Åse Vikene var dramaturg. I tillegg var forfatter og Arbeiderpartikronikør Roy Jacobsen manuskonsulent sammen med forfatter Arne Berggren. Utgangspunktet var å skape en norsk variant av tv-serien *The West Wing*, en ide som var sterkt ønsket av NRK. Som prosjektkonsulent står tidligere statssekretær ved Statsministerens kontor (og nåværende utenriksminister) Jonas Gahr Støre oppført.

Serieskapernes ambisjon med serien var å gi et mer helhetlig bilde av den politiske virksomhet, og bidra til samfunnsdebatt. En av de formulerte målsetningene ved tv-serien var å ”gi en presis skildring av dagens politiske Norge.”⁴ Regissør Leidulv Risan uttrykte også at han håpet på å bidra til økt respekt for de valgene politikerne må gjøre gjennom å vise de dilemmaene de står overfor i sitt daglige virke.⁵ Også på dette punktet sammenfaller idealene ved *Ved kongens bord* med de man finner hos *The West Wing*. Samtidig er *Ved kongens bord* del av en større trend innen tv-dramatikk som handler om å fremstille samfunnets hverdagshelter. Dette er en trend NRK Drama tidligere har befattet seg med – riktig nok med begrenset hell – med produksjonene *Brigaden* (2002) og *Skolen* (2004), og som *The Third Watch* (NBC, 1999-2005) og *E.R.* (NBC, 1994-) er typiske eksempler på i amerikansk sammenheng. Det er også mulig å se *Ved kongens bord* (og for så vidt *Skolen*) som en gjenopptakelse av NRKs opplysningsideal. Dette idealet har i grunnen vært nokså usynlig siden produksjonen av den evigvarende serien *Offshore* (1996), som tok mål av seg å beskrive den økonomiske brytningstiden da Norge gikk inn i oljealderen.

Kronprinsessan er en svensk-dansk samproduksjon som ble sendt på SVT vinteren 2006. Serien har en dansk regissør, Kathrine Windfeld, og to svenske manusforfattere, Sara Heldt og Pia Gradvall. Legger man til at produsenten var Anna Croneman, og at serien er basert på en nøkkelroman av den danske forfatteren Hanne-Vibeke Holst, så ser man at alle de bærende produksjonsansvarlige er kvinner. Tv-serien ble realisert som en svensk produksjon, blant annet fordi historien ble ansett å ligge for tett opp mot dansk politisk virkelighet. Hanne-Vibeke Holst har bakgrunn som journalist, men har også et større forfatterskap med klar feministisk profil. Etter *Kronprinsessan* (2002) skrev hun *Kongemordet* (2005), som delvis tar for seg det samme politiske miljøet. Også denne boken er filmatisert som en svensk tv-serie med Kathrine Windfeld som regissør, og ble vist februar 2008.

***The West Wing* – Anskueliggjøring gjennom melodrama**

Det er liten tvil om at *The West Wing* har vært med på å forme amerikanske fjernsynssere forhold til politikk. Under valgkampen 2000 kunne man se biler kjøre rundt med klis-tremerker med ”Bartlet for President”, og en valgmåling hadde et oppfølgingspørsmål om hvem man ville stemme på hvis også Bartlet stilte til valg. Den slags opplysninger er det selvsagt lett å avfeie som flåsete eller som et uttrykk for amerikaneres manglende evne til å skille populærkultur fra virkelighet. Imidlertid kan det like gjerne ses på som en opplevelse av at virkelighetens presidenter og stabsmedlemmer i Det hvite hus mangler den type holdninger til sitt embete, og heller ikke lever opp til de samme idealene, som det president Bartlet og hans stab gjør i fiksjonens *The West Wing*. President Bartlet er for øvrig omtalt (i virkeligheten) som en Clinton uten laster. Serien har også blitt kritisert for å minne for mye om demokratenes våte politiske drøm, og av samme grunn har serien blitt omtalt som ”The Left Wing”.

Første sesong av *The West Wing* vektlegger presidenten som en som kommer utenfra. Han er en intellektuell med Nobelprisen i økonomi, han henviser til romersk historie i diskusjon med sine militære ledere, hører staben i latinske fraser, og er vel bevandret i Bibelen. Presidenten fremstilles som en som er utenfor det som anses som Washington-systemet, det vil si profesjonelle politikere ute av kontakt med befolkningen. Og staben hans er gitt en idyllisert fremstilling.⁶ Dette bildet av en hardtarbeidende og dedikert stab sammen med presidentens store kapasitet, både kunnskapsmessig og menneskelig – har som formål å gjenopprette tillit til Washington igjen, ved å fremstille en politikk som både er prinsipiell og pragmatisk.⁷

The West Wing er en hybrid mellom den frittstående serien (series) og den evigvarende serien (serial). Der den frittstående serien har en avsluttende hovedhandling i hver episode, bærer den evigvarende serien preg av en kontinuerende handling som strekker seg fra episode til episode. *The West Wing* er i utgangspunktet en frittstående serie, der de politiske sakene avsluttes i hver episode, med unntak av enkelte saker som dukker opp på ny. Samtidig fortsetter flere mindre handlingslinjer knyttet til de faste karakterene gjennom store deler av sesongen. Hybridformatet blir enda tydeligere i sesong to, som innleder med en dobbeltepisode om etterspillet av et attentatforsøk, og der de fire siste episodene handler om hvordan staben må forholde seg til nyheten om at presidenten har MS.

Samlet sett inneholder serien en stor bredde i de saksforholdene som Det hvite hus må håndtere. Hver episode har en hovedsak, og en eller to andre saker, som noen ganger er relatert til hovedsaken, men som oftest er minst en av sakene helt frittstående. Det vil også være enkelte handlingslinjer som først og fremst knytter seg til personlige forhold til et av stabsmedlemmene, og som også kan ha politiske implikasjoner. For eksempel har Sam en luksusprostituert blant sine bekjente, og Leo viser det seg har hatt et betydelig alkohol og pillemisbruk i fortiden. Disse forholdene utnyttes av politiske motstandere for å svekke administrasjonen.

I tillegg knytter det seg til personlige historier til de fleste av stabsmedlemmene, og disse fortsetter fra episode til episode. Disse historiene er fordypende og utviklende i forhold til karakterene, som for eksempel Sams forfengeligheit i forhold til å vise at han er dyktig, den pågående flørten mellom C.J. og journalisten Danny Concannon, og president Bartlets helsesituasjon og hvordan hans kone reagerer på den. Det er disse historiene som gjør at vi ser på karakterene som noen annet enn aktører, at de i stedet fremstår som personer med egenskaper og forhistorier. Nettopp derfor blir vi også opptatt av at karakterene skal lykkes i de politiske prosessene de deltar i – ikke fordi

selve saksinnholdet er noe vi tar stilling til, men fordi vi deler de sentrale karakterenes posisjon i saken.

Nesten alltid er en av de politiske sakene i episoden også direkte koplet til personlige forhold. I for eksempel "Six Meetings Before Lunch," (sesong 1, episode 18) avlyser Mallory, som er lærer, et stevнемøte med Sam, fordi han har skrevet et notat som er kritisk til deler av den offentlige skolemodellen. Det hele utvikler seg til en disputt om god skolepolitikk, der spenningen knytter seg til om Sam klarer å argumentere så godt for sin sak at stevнемøtet allikevel blir noe av, eventuelt om han går tilbake på sine meninger for blidgjøre Mallory. På denne måten blir sekvensene mellom Sam og Mallory både politisk ladet og dramatisk ladet, i tillegg til at seeren blir belønnet med en romanse får et lykkelig utfall.

Mest dyptloddende blir sammenhengen mellom den politiske konflikten og den personlige historien når dette angår presidenten. I "Take This Sabbath Day," (1.14) har presidenten 48 timer på å stoppe en henrettelse. Både Sam og Toby har engasjert seg på vegne av den dødsdømte. President Bartlet er selv imot dødsstraff, men nages av tvil om det er riktig å sette sin egen overbevisning foran flertallet i befolkningens mening. Etter hvert som tidsfristen nærmer seg virker det som om presidenten lider mer og mer av beslutningsvegring. Til slutt kontakter han sin barndomsprest. Og i det fristen for benådning renner ut, kneler presidenten i Det ovale rom og mottar tilgivelse.

Det tablåaktige sluttbildet, med presidenten knelende med bøyd hode, står i sterk kontrast til hvordan flere av de øvrige episodene slutter. Ofte ser vi de sentrale stabsmedlemmene samlet i en formasjon under sluttbildet. I "In Excelsis Deo" (1.10) slutter de seg en etter en til en rekke, mens de med salige blick betrakter barnekoret som fremfører en julesalme, kryssklippet med skuddsalvene fra en militær begravelse til en hjemløs veteran. I "Let Bartlet Be Bartlet" (1.19) har stabsjefen Leo samlet troppene på sitt kontor for en peptalk. Josh, C.J, Sam og Toby utgjør en halvsirkel i det de i tur og orden gjentar den eden de avla da inntok sin stilling i Det hvite hus: "I serve at the pleasure of the president." Og i "Mandatory Minimums", (1.20) oppsøker staben en etter en soverommet til presidenten, der han er sengeliggende med influensa, for å få hans råd og støtte i arbeidet.

Denne formen for tablåaktige sluttbilder er en del av en lang melodramatradisjon, og har i *The West Wing* flere funksjoner. Den viser hvordan de sentrale personene står samlet, gjennom prøvelser og gleder, i et gjensidig styrkende fellesskap. Samtidig er det presidenten som gir dem støtte og tro på det de er samlet om å gjøre. Presidenten blir på den måten en farssikkelse for dem i det nære, på samme måte som nasjonen kan se til presidentembetet for lederskap og trygghet.⁸

Opplysning og dilemmaer

Handlingen i *The West Wing* gjengir ikke virkelige hendelser, men flere av episodene har handlinger som baserer seg på hendelser fra virkeligheten eller de viser scenarier av hvordan staben i Det hvite hus ville opptrådt i gitte situasjoner. De politiske sakene som dukker opp kan deles inn i forskjellige underkategorier: I noen tilfeller gjelder det å respondere på bestemte situasjoner som inntreffer ute i befolkningen, som hatmotiverte forbrytelser ("Take Out the Trash Day", 1.13) eller søknad om benådning fra henrettelse ("Take This Sabbath Day"). Et annet tema dreier seg om forholdet mellom Det hvite hus og Kongressen, og viser hvordan staben må manøvrere mellom forskjellige interessegrupper og representanter for å sikre flertall i stemmegivningen ("Five Votes

Down”, 1.4). Et tredje tema angår militære operasjoner på fremmed jord (“A Proportional Response,” 1.3) mens et fjerde tema angår føderale spørsmål (“Six Meetings Before Lunch”). I tillegg ser vi presidenten og administrasjonen drive pengeinnsamling (“20 Hours in LA,” 1.16), og hvordan presidenten selv til tider tynges av sitt embete (“Let Bartlet Be Bartlet”). Dessuten har de aller fleste episodene en håndfull saker som flettes sammen i handlingen, slik at hver episode belyser forskjellige typer saksforhold.

Det brede spektret av politiske temaer og saksområder er med på å vise helheten av det arbeidet som foregår i Det hvite hus. Men fokuset er først og fremst på selve forberedelsen og utøvelsen av de politiske sakene, mer enn hva de egentlig får å si. For eksempel de sakene som gjelder militære intervensjoner (“A Proportional Response”). Her ser vi hvordan presidenten, sammen med den militære ledelsen, vurderer forskjellige alternativer for gjengjeldelse. All handling foregår i Det hvite huset, vi møter aldri pårørende til soldatene eller er vitne til kamphandlingene. Spenningen i handlingen ligger i presidentens egen usikkerhet om generalene vil respektere han som øverste leder når han ikke har egen militær bakgrunn, og ikke minst hvorvidt presidenten vil la seg styre av det store sinnet han føler på vegne av nasjonen, og dermed svare med en handling som er ute av proporsjoner med den militære fornærmelsen de har blitt utsatt for. President Bartlets frustrasjon og usikkerhet utvikler seg til en diskusjon omkring USAs posisjon som supermakt, der Bartlet uttrykker en krigsretorikk ikke ulik den som har kommet i kjølvannet av 9/11-angrepet – med det unntak at her vinner de militære lederne frem med fornuftige motargumenter.

I episoden “Five Votes Down” mangler man fem stemmer for å få gjennom en lovregulering som skal regulere tilgangen på automatvåpen. Betydningen denne lovreguleringen vil få i praksis kommer ikke noe videre frem, vi møter heller ingen representanter for interesseorganisasjoner eller ser hvordan våpnene omsettes av gjenger. I stedet dreier handlingen seg om hvordan partipisken brukes på de forskjellige representantene for å lose i land et flertall, en prosess som også synliggjør maktforholdet mellom president og visepresident. At skillet mellom det abstrakte og det konkrete kan være nokså tynn kommer tydelig frem i episoden “Six Meetings Before Lunch.” Her dreier spørsmålet seg om en mulig godtgjørelse til etterkommere av slavene, med et krav beregnet til 1,7 trillioner dollar. Den type beløp skulle man tro gjorde en hver diskusjon umulig, men nettopp dette forholdet snus om i denne episoden. Det er selve diskusjonen, til tross for at det ikke er noen utsikter til å komme til enighet, eller kanskje akkurat derfor, som er det avgjørende. Det er gjennom å bryne seg i uenighet at den demokratiske diskurs holdes i hevd.⁹

The West Wing kan ses som en politisk skolerende dramaserie. Man skulle tro at dens tema på ingen måte ville fenge det amerikanske fjernsynspublikummet i den grad det har gjort. Noe av denne populariteten skyldes ganske sikkert måten det dramatiske blir ivaretatt i samspill med fremleggingen av de politiske saksforholdene. Bruken av et stort ensemble som får oppmerksomheten relativt jevnt fordelt seg i mellom legger til rette for hyppige scenskift, der vi følger parallelle saker. Som regel er det mellom to og fire saker som følges, og som det skiftes hyppig mellom. Som oftest er det flere i staben som er engasjert i samme sak, men der diskusjonen foregår i forskjellige parkonstellasjoner i korte konsentrerte scener.¹⁰ Et typisk eksempel vil være at Donna snakker med Josh om en sak som forberedes, mens de haster i korridorene. Så dukker C.J. opp og fortsetter samtalen med Josh, mens Donna blir stående, før Josh ender opp på kontoret til Leo for å høre hva han har å si om saken. All gåingen i korridorer med hurtig replikkføring kan

nok virke slitsom, men den bidrar til at samtalene gis en dynamisk billedleggelse. De stadig skiftene av parkonstellasjoner er med på at samtalen unngår dødpunkter.

Av forskjellige kommentatorer har *The West Wing* både blitt rost for å gi en realistisk (i betydningen virkelighetsnær) gjengivelse av politikkens korridorer, og blitt kritisert for at fremstillingen av arbeidsmiljøet i Det hvite hus er urealistisk. Kritikerne peker blant annet på at staben er alt for harmonisk fremstilt. Her er det ingen interne konflikter, eksempler på favorisering, eller personer med karrierejag. Alle kan si åpent hva de mener – også til presidenten – uten å risikere å bli skjøvet ut i kulden. Den eneste dette ikke gjelder for er visepresidenten, som har sine egne politiske ambisjoner. Heller ikke alle sakene er like sannsynlig fremstilt. For eksempel når presidenten går utenom Senatet og selv utnevner nye medlemmer til den føderale valgkommisjonen ("Let Bartlet be Bartlet"). Dette regnes som helt uhørt, men blir i denne episoden brukt som et eksempel på at president Bartlet har gjenvunnet det politiske initiativet, og ikke lenger føler seg bundet av å hele tiden søke konsensus.

De som roser serien legger derimot vekt på at serien på forbilledlig vis illustrerer virksomheten i Det hvite hus. For det første er selve diskusjonene og sakene perspektivrike, som for eksempel de mange diskusjonene Josh har med Donna, om overskuddet på budsjettet skal deles ut til befolkningen eller finansiere offentlige utgifter ("Mr. Willis of Ohio", 1.6), eller hvorvidt man skal bruke av skattebetalernes penger til å redde Mexico ut av en finansiell krise ("Bad Moon Rising", 2.19). Eller de mange diskusjonene Sam har med Ainsley Hayes i sesong to, om skillelinjene mellom demokratisk og republikansk ideologi. Her blir viktige politiske standpunkt forklart gjennom medrivende dialog, uten at det blir belærende, men der argumenter for og mot får behørig plass. Dessuten viser karakterene et oppriktig engasjement for sakene de diskuterer. I tillegg tar episodene opp temaer som angår styresett og demokratiske spørsmål. Man får vite om betydningen av spørreundersøkelser i forberedelsen av enkelte saker, blir informert om prinsippene for folketelling, får innsikt i hva en "lame duck session" er og hva som skjer når noen er en "filibuster". Etter at president Bartlet har orientert sin stab om at han har MS i sesong to, dreier en rekke av diskusjonene seg omkring konstitusjonelle spørsmål, om hvorvidt Bartlet har forledet det amerikanske folk, og hvilke lovmessige implikasjoner det eventuelt kan ha. I slike og liknende situasjoner gir *The West Wing* et innblikk i hva som skjer bak de lukkede dører, der pressen ikke slipper til.¹¹

En kvinnelig politiker er alltid noe mer

Ved kongens bord handler om en tidligere tillitsvalgt i Unge Høyre, Tove Steen, som plutselig blir kastet inn i rollen som helseminister i en tenkt samlingsregjering ikke ulikt den vi hadde i Norge i stortingsperioden, 2001-2005, med en pragmatisk statsminister fra Kristelig folkeparti og Høyres partileder som utenriksminister. Skulle man lete etter en modell for Tove Steen i det virkelig politiske liv, er det fristende å sammenlikne henne med tidligere kommunalminister (og nåværende partileder) Erna Solberg. Begge er relativt unge kvinner, begge gikk fra en anonym tilværelse i rikssammenheng til å bli markante medlemmer av regjeringen, begge opptrer uredde i media når de fronter upopulære saker og nedskjæringer, og begge argumenterer for prinsippene må få en større plass i politikken. Dessuten er begge fra Bergen. Det som skiller er at Solberg hadde lang tid som heltidspolitiker bak seg før hun ble minister, mens i tv-serien ble Tove Steen rekruttert på grunn av sin bakgrunn som helseøkonom.

I *Kronprinsessan* møter vi Charlotte Ekblad, som helt uventet dukker opp på listen over aktuelle kandidater til å ta over posten som miljøvernminister når de svenske Socialdemokratarne planlegger en rokade i regjeringskollegiet. Til tross for at tv-serien baserer seg på en dansk roman, forhindret ikke det at tv-serien ble ansett for også å være aktuell i forhold til svenske politiske forhold. Charlotte Ekblad (Charlotte Damgaard i romanen) har blitt forbundet både med Anita Bay Bundegaard, utviklingsminister i Poul Nyrup Rasmusens regjering, og Mona Sahlin, minister for bærekraftig utvikling i Göran Perssons regjering.¹² I likhet med Tove Steen har Charlotte Ekblad en sterk faglig bakgrunn, som leder av miljøbevegelsen. I begge tilfellene er deres ekspertbakgrunn en viktig faktor for å tilby dem stillingene, men ikke alene. For både den norske og den svenske (fiksjonelle) regjeringen er det et behov for å få tilført friskt blod i en tid der man står overfor viktige snuoperasjoner.

Men likhetene mellom de to serien stopper på ingen måte der. Begge seriene åpner med at Tove Steen og Charlotte Ekblad forbereder seg på å flytte utenlands for å følge sin mann, som har fått et tilbud som henholdsvis gjesteprofessor ved Harvard og som leder for et bistandsprosjekt i Uganda. Som likestilte karrierkvinner ser de på reisen som en velbegrunnet anledning for mannen til å realisere en drøm han ikke har hatt mulighet til tidligere på grunn av familiesituasjonen. I det koffertene er pakket og alt er klart for avreise ringer statsministeren, og det er den forståelsesfulle mannen som sier at dette er en sjanse de ikke kan si fra seg. Helt helhjertet er likevel ikke denne støtten fra mannen, og i løpet av serien opplever Tove og Charlotte at mannen følger seg oversett og sviktet som følge av sin kones arbeidsmengde. Samtidig befinner Tove og Charlotte seg midt i et politisk vepsebøl, der de vekselvis må håndtere en aggressiv presse, bakholdsangrep fra egne partifeller og regjeringskolleger, samtidig som de tar presserende avgjørelser. Dette maktspeilet syns de er så berusende at de griper sjansen når deres valgkrets tilbyr dem sikker plass ved kommende valg, med påfølgende skred av stemmer. Imidlertid ender begge med å trekke seg fra regjeringen som følge av de politiske intrigen de er trukket inn i.

Det krysspreset de to kvinnelige ministrene befinner seg i mellom privatliv, politisk virksomhet, og pressens pågående interesse for dem som politiske noviser (de værers mulig blod) og som kvinner (de anses som friske og attraktive), kan relateres til Liesbeth van Zoonens analyse av forholdet mellom politikk og populærkultur. I *Entertaining the Citizen* (2005) viser van Zoonen hvordan kvinnelige topp-politikere til stadighet blir møtt med en diskurs som knytter dem til rollen som mor og ektefelle.¹³ van Zoonen ser dette i sammenheng med hvordan kvinner portretteres i filmer og tv-drama der de nettopp fremstilles som limet i familien, der deres fremste egenskap er å være støttespiller for mann og barn. Denne populærkulturelle referanserammen ser ut til å ramme kvinnelige politikere i forhold til forventningene til dem, uttrykt gjennom presseoppslag. Fremfor at det fokuseres på deres virksomhet som politikere og hva de har oppnådd, knytter en vesentlig del av interessen de er forbundet med, til de ofrene de må gjøre på vegne av familien. At denne diskursen også er gjeldende for skandinaviske forhold bekrefter intervjuer Gunhild Agger siterer i sin artikkel om *Kronprinsessan*: Kvinnelige politikere blir bedt om å kommentere hvordan de takler kombinasjonen av å være mor og minister, mens mannlige politikere aldri forbindes med det å være familiefar.¹⁴

Dette perspektivet er fremstilt noe forskjellig i *Ved kongens bord* enn i *Kronprinsessan*. I den svenske serien ser vi hvordan pressen graver i Charlotte Ekblads familieforhold. Når ekteskapet hennes etter hvert går i oppløsning på grunn av et sidesprang mannen hadde, er det umiddelbart på førstesiden i kveldsavisen. Pressen er også aktive i

å avdekke det de mener er kritikkverdige forhold i ministerens privatøkonomi, og hennes bruk av tjensetebil til henting og levering i barnehage. Den type interesse er ikke Tove Steen utsatt for. Riktignok får også hun til slutt privatlivet sitt brettet ut over avisenes førsteside, men det skyldes at hun som helseminister hadde et kjærlighetsforhold til lederen av Stortingets helsekomité, som i tillegg var fra det største opposisjonspartiet. At Tove Steen insisterer på at dette tilhører privatlivet er i beste fall naivt, og viser at hun ikke helt har tatt politikken etiske retningslinjer innover seg.

Kronprinsessan og *Ved kongens bord* viser de omkostningene et politisk toppverv har for familielivet. Begge seriene er tydelig kritiske til pressens interesse for dyneløfting og det som ellers angår privatlivets sfære. Men på dette området er seriene dobbelt kommuniserende, ved at de selv vier mye tid til å gå inn i de konfliktene som følger av dette krysspreset. Her ser det ut til at tv-seriene bekrefter de stereotypiene van Zoonen beskriver. Charlotte Ekblad og Tove Steen er de eneste karakterene som vises med familie. Det er utelukkende kvinnelige politikere som må forholde seg til forventningene knyttet til et harmonisk familieliv.¹⁵

Det er fristende å holde opp *The West Wing* som en kontrast til dette bildet, men også her ser vi en president som er opptatt av sin rolle som ektefelle og far. Særlig i episoden ”Ellie” (2.14) ser vi hvordan president Bartlet strever med sitt forhold til sin mellomste datter. Og i en rekke av episodene i sesong en og sesong to er vi vitne til presidentens krangler med sin kone. Det som imidlertid er gjennomgående i disse familiekonfliktene er at de også angår, og er påvirket av, presidentens politiske virke. Det er dermed aldri situasjoner der Bartlet bare er far eller ektemann, han er alltid også president.

Kjærlighet og mord som politikken dramatiske motor

Ved kongens bord er en miniserie der handlingen følges fra episode til episode. Dette serieformatet er forskjellig fra *The West Wing*. Men også for *Ved kongens bord* kan man se trekk som minner om hybridformatet. Hver enkelt episode har noen konflikter som er fremtredende, men som i de følgende episodene er tilbakelagt og ikke nevnes mer. Første episode viser hvordan Tove Steen er en novise i politikken, der hun snubler i redegjørelsen i Stortinget og knebles av sin egen statssekretær når hun varsler at hun vil bryte med sin forgjengers linje. I andre episode må hun håndtere både en intern lekkasje til pressen, samtidig som hun må forsvare departementets linje i saken med en dødssyk gutt. I tredje episode må hun finne en løsning på en midlertidig krise i Russlandssamarbeidet og dessuten forholde seg til en sak der flyktning har kidnappet barna sine. I fjerde episode har hun sonderinger med opposisjonen i en sak som truer med å splitte regjeringen, og i femte driver hun valgkamp. I siste episode får vi et klimaks i både forholdet til Harald Dahl og Russlandssamarbeidet.

I motsetning til *The West Wing* baserer ikke *Ved kongens bord* seg på noen hendelser som likner på noe som har skjedd, i hvert fall ikke når det gjelder hovedhandlingen som angår det norsk-russiske helsesamarbeidet. Her har man tatt utgangspunkt i et tenkelig fremtidsscenario og flyttet det til dagens virkelighet. Serien fabulerer om mulighetene for en økt integrering mellom Norge og Russland, om måter man kan løse et helsemessig problem ved å etablere et sykehus med tilhørende forskningslaboratorier i Russland, og om de etiske gråsonene disse gode intensjoner kan lede til. Sånn sett kan man se *Ved kongens bord* som en beskrivelse av en – riktignok tenkt – realpolitisk virkelighet.

Imidlertid er den dramatiske konflikten knyttet til denne handlingslinjen i større grad fokusert på makt- og interesseintriger, enn politisk saksorientering. Selve prosessen med

å forberede et slikt samarbeid, med tverrpolitiske allianser og bilaterale forhandlinger er allerede tilbaketrukket når handlingen begynner. Arbeidet med Russlandssamarbeidet handler først og fremst om å rydde opp i problemer som melder seg underveis og å håndtere en kritisk presse. Hvorvidt denne delen av handlingen gir et riktig bilde av arbeidet i departementet er vanskelig å bedømme. Først og fremst er det presset statsråden opplever som formidles, og her er ganske sikkert *Ved kongens bord* realistisk i sin gjengivelse.

Russlandssamarbeidet avdekker også en politisk skandale som omfatter omgåelse av norsk lov og mulig økonomisk korrupsjon, samt et mord på en russisk journalist som stilte for mange kritiske spørsmål. Etter hvert som denne handlingslinjen utvikler seg antar den dimensjoner som virker å ligge et godt stykke unna norsk politisk virkelighet. En norsk journalist og russlandskjenner – og tilfeldigvis en nær venn av Tove Steen – avdekker forholdene rundt drapet på den russiske journalisten, som henger sammen med driften av det norske sykehuset i Russland. Denne delen av *Ved kongens bord* kan minne om en rekke amerikanske filmer som handler om gravende politiske journalister som avslører kritikkverdige forhold, som igjen får store politiske konsekvenser.

Den andre store dramatiske konflikten i *Ved kongens bord* dreier seg først og fremst om personlige forhold. Serien viser noen av de personlige omkostningene knyttet til å ha politikk som jobb, med lange arbeidsdager, reiser, og avstand fra familie. Her ligger det største materialet i serien, først og fremst fordi det er i skildringene av det personlige og private at vi kommer nær karakterene. De politiske implikasjonene av Toves sidesprang med Ap-politikeren Harald Dahl blir tonet ned. De er opptatt av å holde forholdet hemmelig av hensyn til familien, og dels fordi det er pikant at et medlem av regjeringen og et av det største opposisjonspartiet har et forhold. De etiske sidene av at en helseminister og lederen av helsekomiteen står hverandre nær er knapt et tema. Hadde dette skjedd i virkeligheten ville en av dem måtte trekke seg, og det ville blitt et bråk uten like, både i pressen og blant partiene. *Ved kongens bord* er mer interessert i å løfte denne saken vekk fra de politiske implikasjonene, og heller vise oss de omstendighetene som forholdet bygger på.

Miniserieformatet er et dramatisk format som innebærer en dobbelbunnet dramaturgi. På den ene siden skal den handlingen som settes i gang i første episode finne sin forløsning i siste episode, som er nært forestående i tid. Tradisjonelt innebærer dette en tilstrømming av handlingen inn mot de to siste episodene, gjerne med en avtoning av klimaks helt til slutt. Samtidig skal handlingen holdes ved like gjennom flere episoder, med forgreninger i forskjellige dramatiske tråder. Mange av disse behøver bare å være i en enkelt episode og bidrar til å holde intensiteten i handlingen oppe. *Ved kongens bord* innfører en skandale med krimелеmter og en kjærlighetshistorie som dramatisk motor gjennom flere av episodene. Norsk politikk er til daglig sterkt konsensuspreget og har ellers få skandaler av dimensjoner å vise til. Det kan være en mulig årsak til at *Ved kongens bord* tar seg denne type dramatisk frihet. Men konsekvensen er at det politiske aspektet serien faktisk berører, langt på vei kommer i skyggen av de handlingsdrivende begivenhetene.

Kronprinsessan har ikke den type begivenheter, og har en mer episodisk fremdrift av handlingen. Men heller ikke denne serien er fri for dramatiserende hendelser som overskygger de politiske sakene Charlotte Ekblad er i befattning med. Serien etablerer en opplevelse av en omsegripende konspirasjon som har til formål å bryte henne ned så mye at hun ikke orker mer. Statsministeren og flertallet av regjeringsskollegiet er mot henne, hun har utro medarbeidere i staben, pressen driver en kampanje mot henne uten etiske forbehold, og på toppen av det hele har mannen hennes et sidesprang. Det er det

personlige presset Charlotte Ekblad opplever som står i sentrum for handlingen, mens det hun står for politisk er vanskeligere å få øye på.

Idealisme, realiteter og maktens stygge side i skandinavisk politikk

Halvveis ut i tredje episode i *Ved kongens bord* har helseminister Tove Steens samlet sin stab til et rutinemessig morgenmøte. Tilstede er statssekretæren, politisk rådgiver, presseansvarlig og departementsråden, foruten helseministeren selv. Politisk er den relativt ferske helseministeren sterkt svekket, hun har lav oppslutning på gallupen og kjøres hardt av mediene. Russlandsamarbeidet hun har tatt over etter sin forgjenger ser ut til å innebære et i norsk sammenheng ulovlig marked for donororganer. Saken blir ikke lettere å håndtere av at partiledelse og regjeringskollegaer i liten grad stiller seg bak henne, og at Stortinget til stadighet ser muligheten for statsrådjakt. Den frittalende og reformivrige helseministeren er ute i hardt vær. Noe må gjøres for å komme på offensiven og sikre seg den politiske dagsorden. Tove Steen trenger en seier, både personlig og politisk.

Hos helseministeren er møtet hektisk men effektivt. Helseministeren ber om at det gis rom for kreativ tenkning. Ideene utvikles deretter kollektivt rundt bordet. Analyser og forslag legges frem, hensyn til opinionen og regjeringspartnere avveies, en rapport hentes frem fra glemselen, og deretter setter man sammen en pakke med tiltak. Et ny lovgivning knyttet til donorprogram skal lanseres sammen med et nytt pårørende fond, slik at både etiske avveininger og de helsepolitiske gevinstene blir tatt hensyn til. Med dette viser helseministeren at hun er nytenkende, pragmatisk løsningsorientert, og faglig kompetent. Tove Steen har plassert seg på det politiske vinnerस्पoret.

Denne scenen kan beskrives som en kjernescene, en scene som har avgjørende betydning for den dramatiske retningen historiens handling følger. En kjernescene åpner gjerne handlingen mot et vendepunkt, der nye elementer og hendelser påvirker handlingsforløpet. Så langt i serien har helseministeren blitt møtt med motgang og skepsis, men nå snur lykken for henne – i alle fall for en stund. Som seer blir man likevel sittende å lure. Er det sånn politisk idédugnad foregår? Fungerer departementets morgenmøte egentlig som et politisk verksted? Kommer større helsepolitiske endringer i stand helt uten lobbyvirksomhet, arbeid i utvalg, forberedelse i Storkomiteen, eller diskusjon innad i partiet?

Det denne scenen imidlertid synes å formidle, og det gjelder serien som helhet, er at politikk målbæres av personer, til nød mindre arbeidskollektiver, men ikke av prosesser eller systemer. Hvis ikke politikken kan kyttes til en person, lar den seg heller ikke realisere. Dette er en delvis sannhet. Det politiske felt er regulert av et sett med systemer og prosesser bestående blant annet av lovverk, partipolitiske utvalg, byråkratiske organer og høringsinstanser. Imidlertid kan en politiker drive sin sak gjennom systemet med en sterk vilje og god kløkt. *Ved kongens bord* ser ut til å hoppe over det første leddet, og viser oss i stedet politiske beslutninger som et personlig anliggende. I tillegg viser serien noen av de etterspillene enkelte av beslutningene kan ha, men på dette området beveger serien seg nesten utelukkende på fiksjonens premisser.

Langt på vei er det enkeltsakene i hver episode som viser det politiske arbeidet til en minister og de saksforholdene man må forholde seg til underveis. Særlig i andre episode er det politiske innholdet og dilemmaene fremtredende. Skal man i ”verdens rikeste land” ha en vidåpen pengesekk når det kommer til pasientbehandling, slik man vil hevde fra et populistisk ståsted. Ståstedet Tove Steen inntar som helseminister er det motsatte, nemlig at ”man ikke kan kjøpe seg bort fra menneskelige lidelser”, som hun

sier. Den type standpunkter er politisk upopulære, men hviler på avveide prinsipper. Den samme orientering mot fastholding av prinsipper preger Tove Steens valgkamp. Her er det politikkens vesen, og de mulighetene politikerne gis til handlingsrom i et moderne mediasamfunn, som diskuteres. Tilliten til politikken, og dermed også til demokratiske prosesser, må gjenreises ved at politikerne i større grad er ærlige om de prioriteringene de er nødt til å gjøre, uten at pressen fordreier saksforholdene.

Tove Steen blir i *Ved kongens bord* en målbærer for en type idealpolitiker. Samtidig stilles det et spørsmålstegn ved om – eller på hvilken måte – den type politiker har noen mulighet til å klare seg i dagens politiske system og fremdeles beholde sin idealistiske holdning. *Ved kongens bord* tegner et bilde av politisk utøvelse og partipolitiske forhold som full av intriger og dobbeltmoral. Makten korrumpere de som kommer i befatning med den. Det politiske spillet skygger for den politiske utøvelsen, personlige interesser er sterkere enn allmennhetens interesser.

Som følge av skandalen Tove Steen avdekker, trekker hun seg fra regjeringen. Men hun melder seg også ut av partiet, og vil fortsette i Stortinget som uavhengig representant. Her er det en slags påminnelse om at det i Grunnloven er beskrevet at Stortinget er satt sammen av personlige representanter, til forskjell fra partirepresentanter. Tove Steens beslutning om å fortsette som partiuavhengig representant synes å innebære at det er kun når man representerer seg selv at man kan tjene sine velgere. Det er bare når man står alene at man kan ivareta sin egen overbevisning.

Også Charlotte Ekblad i *Kronprinsessan* er en type politiker som fremhever de politiske idealene. Hennes fremste politiske bidrag er ideen om et slags velgerregnskap, der politikerne skal redegjøre for hva som har skjedd med alt de har lovet å gjøre. Hensikten er å forebygge politikerforakten og den stigende velgerapatien. Mer enn å være en engasjert fagstatsråd blir Charlotte Ekblad en ombudsmann for demokratiets vilkår. Nettopp fordi hun ikke har en bakgrunn i det politiske establishment, kan hun uttrykke det folket føler. Fordi hun ikke gjemmer seg bak omtrentlige formuleringer eller inntar pragmatiske standpunkt, og selvsagt også fordi hun er tiltalende, opplever Charlotte Ekblad å bli en av regjeringens mest populære ministre.

Også i *Kronprinsessan* overskygger fraksjonsvirksomheten i regjeringen og manglende lojalitet fra enkelte stabsmedlemmer for politisk saksinnhold. I liten grad er vi vitne til hvordan politikken utformes, hvilket standpunkt som inntas, eller hvordan politiske hestehandler inngås. Det er maktspillet som får hovedfokus, og hvordan Charlotte Ekblad ufrivillig blir en aktør i det hele. Det politiske innholdet har abdisert til fordel for politiske posisjoner. Politikken er en arena der kynismen råder, der pressen bygger opp og bryter ned, og der arbeidspresset har bekostninger for familielivet. Dermed risikerer man å miste noen av dem som har mest å bidra med av politisk virke.

Til tross for dette negative bildet av tilstanden i svensk politikk slutter *Kronprinsessan* likevel optimistisk. Charlotte Ekblad feirer sammen med sine velgere at hun har fått plass i Riksdagen, der hun skal fortsette å ivareta folkets interesser. Charlotte Ekblad er en fighter som ikke lar seg knekke av det destruktive i politikken. I dette ligger det et håp om endring hvis folket gir sin støtte til de som fortjener det. Det er denne demokratiske ideen *Kronprinsessan* ser ut til å fremme, mer enn hvordan politikken for øvrig utøves.

Politisk lærdom

The West Wing, *Kronprinsessan* og *Ved kongens bord* uttrykker alle en lengsel etter en idealistisk politisk utøvelse. *The West Wing* viser en oppofrende stab og en faderlig president som står sammen mot ytre krefter. Riktignok strever de enkelte ganger med å forsvare sin pragmatiske liberalisme, men de taper den ikke av syne. I *Kronprinsessan* blir ideen om et velgerregnskap nedstemt i regjeringen og Charlotte Ekblad må etter hvert gå fordi hun var for ærlig. Men ideen om politikeren som folkets ombudsmann lever videre ved at Charlotte Ekblad blir valgt inn i Riksdagen med overlegne stemmetall. *Ved kongens bord* er på sin side langt mer pessimistisk i sin fremstilling. Politikkens ideal er i ferd med å gå tapt. Det er fremdeles mulig å beholde sin idealistiske tilnærming, men bare når man står utenfor systemet.

I lys av perspektivene omkring populærkultur som ble skissert innledningsvis, kan man spørre om i hvilken grad *The West Wing*, *Kronprinsessan* og *Ved kongens bord* forbinder dramatiske konflikter med personlige interesser, eller om seriene også makter å gi en fremstilling som beskriver prosesser og systemer. På dette området må *The West Wing* langt på vei kunne kalles forbilledlig. Serien skyr på ingen måte melodramaets bruk av det patosstyrte. Snarere tvert om, det følelsesmessige medrivende spiller en vesentlig rolle i alle episodene. Men disse dramatiske elementene kommer aldri i veien for fremstillingen av de politiske saksområdene. Den personlige orientering er en nødvendig motor for fremstillingen av politikens innhold.

Slik kan det ikke sies om verken *Kronprinsessan* eller *Ved kongens bord*. Det personlige koples sammen med rollen som politiker. I *Kronprinsessan* blir de to rollene nesten umulig å skille fra hverandre. I begge seriene beskrives politikens indre liv med utgangspunkt i en person. Riktignok gjør *Kronprinsessan* mer eller mindre krav på å være allmenngyldig i sin beskrivelse av kvinners vilkår i topp-politikken. Samtidig er fremstillingen så personorientert at det er så godt som umulig å tenke seg endring som noe annet enn at de impliserte aktørene må forandre holdning. Det er ikke nødvendigvis noe galt med systemet, kun de som bekler posisjonene.

I *Ved kongens bord* dreier det handlingsdrevne dramaet seg mer om person enn om sak. Og det at en person trekker den slutning at man best står ved sine idealer ved å være partipolitisk uavhengig, er ikke det samme som at det er en allmenngyldig analyse av systemet. Frem til siste episode av *Ved kongens bord* er det personlige og det politiske langt på vei to atskilte linjer i handlingen. Likevel, det lange dramaformatet, der Tove Steen må takle et stort utvalg av utfordringer, både i forhold til egen administrasjon, til presse, politikerkolleger og sitt eget politiske saksfelt, gir til sammen et bredt bilde av en ministers politiske hverdag. Sett på den måten, er det mulig å si at *Ved kongens bord* gir en rimelig god fremstilling av politisk virksomhet og de vilkår politisk virksomhet er bundet av.

Noter

1. "Tales of Sound and Fury", i: Christine Gledhill, red., *Home is Where the Heart is*, Bfi publishing, 2002, s. 47. Elsaessers artikkel er opprinnelig fra 1972.
2. "Frames of Presidential and Candidate Politics in American Films of the 1990s", i: *The Public*, vol. 7, no. 2 (2000), s. 29.
3. Sharon Waxman, "Inside *West Wing*'s New World." I: Peter C. Rollins & John E. O'Connor, ed., *The West Wing: The American Presidency as Television Drama*. New York: Syracuse University Press, 2003
4. Sitert fra "Dramabrosjyren 2005", som er NRK Dramas presentasjon av egenprodusert drama.
5. Se f.eks. følgende oppslag: <http://www.nrk.no/nyheter/kultur/2340100.html>

6. Myron A. Levine, "The West Wing (NBC) And The West Wing (D.C.)." I: *The West Wing: The American Presidency as Television Drama*.
7. Chris Lehmann, "The Feel-Good Presidency: The Pseudo-Politics of *The West Wing*." I: *The West Wing: The American Presidency as Television Drama*.
8. Trevor Parry-Giles & Shawn J. Parry-Giles, *The Prime Time Presidency. The West Wing and U.S Nationalism*. Urbana, IL: University of Illinois Press, 2006
9. Samuel A. Chambers, "Dialog, Deliberation, and Discourse: The Far Reaching Politics of *The West Wing*." I: *The West Wing: The American Presidency as Television Drama*.
10. Greg M. Smith, "The Left Takes Back the Flag: The Steadycam, the Snippet, and the Song in *The West Wing*'s 'In Excelsis Deo.'" I: *The West Wing: The American Presidency as Television Drama*.
11. Donnalyn Pompper, "The West Wing: White House Narratives That Journalists Cannot Tell." I: *The West Wing: The American Presidency as Television Drama*.
12. Se Gunhild Agger, "Den dobbelte referanceramme – *Kronprinsessan* på dansk og svensk." I: *Mediekultur*, 42/43, 2007
13. Liesbeth van Zoonen, *Entertaining the Citizen: When Politics and Popular Culture Converge*. Lanham, MD: Rowman & Littlefield, 2005
14. Her kan det legges til at dette bildet ikke er like entydig for Norge. Selv om dags- og ukepressen har vist betydelig interesse for privatlivet til politikere som Karita Bekkemellem (Ap) og Kristin Kron Devold (H), som tilnærmet har blitt fremstilt som divaer, har vi også eksempler på at mannlige politikere har snakket om sine familieforhold. Lars Sponheim (V) og Bjarne Håkon Hansen (Ap) har begge fortalt om de ofrene de har gjort på vegne av barna, mens Erik Solheim (SV) har stilt opp på bilder der han fulgte barna til skolen. Det er også en vanlig forklaring når mannlige ministre trekker seg fra sin stilling, at de gjør det for å få mer tid til familien.
15. Det samme temaet er for øvrig sentralt i ABCs serie om USAs første kvinnelige president, *Commander in Chief*, der Macenzie Allen både må forholde seg til en humørsyk tenåringsdatter og en furten ektemann, samtidig som hun skal håndtere en rekke politiske utfordringer.

